

Vergaderjaar 2019–2020

31 475

Huis voor democratie en rechtsstaat

Nr. 24

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 1 april 2020

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de brief van 28 oktober 2019 over de reactie op de rapporten inzake ProDemos ((Kamerstuk 31 475, nr. 22) en over de brief van 9 januari 2020 over een overzicht van de eerste stappen naar een integraal verbeterplan (Kamerstuk 31 475, nr. 23).

De vragen en opmerkingen zijn op 14 februari 2020 aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voorgelegd. Bij brief van 31 maart 2020 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Ziengs

De adjunct-griffier van de commissie,
Hendrickx

Inhoudsopgave	Blz.
I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
1. Inleiding	2
2. Organisatorische structuur	2
3. Integraal verbeterplan	3
II. Reactie van de Minister	4

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de reactie op de rapporten over ProDemos (Kamerstuk 31 475, nrs. 22 en 23). Zij erkennen dat maatregelen nodig zijn om de problemen bij ProDemos op duurzame wijze aan te pakken, zijn erkentelijk voor de reeds genomen stappen en zien uit naar het integrale verbeterplan dat in april 2020 wordt voorgelegd. Wel hebben de leden nog enkele vragen over de kabinetsreactie.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de brieven van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 9 januari 2020 en 28 oktober 2019. De voornoemde leden stellen met genoeg vast dat ProDemos verheugd is met de aanbevelingen van de onderzoekscommissie en de visitatiecommissie en daarmee serieus aan de slag is gegaan.

De voornoemde leden hebben naar aanleiding van de brieven, de bevindingen en de aanbevelingen nog enkele aanvullende vragen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de rapporten over ProDemos, het verbeterplan en de reactie van de Minister daarop. Deze leden zien dat er vele stappen zijn genomen en worden voorbereid om de integriteit en veilige werkomgeving voor de medewerkers aantoonbaar te verbeteren.

2. Organisatorische structuur

De leden van de VVD-fractie vragen of de Minister hun mening deelt dat het dubbele karakter van de relatie van ProDemos met het ministerie en de Tweede Kamer als subsidiegever en opdrachtgever tegelijk, onwenselijk is? Op welke manier kan dit volgens de Minister worden opgelost?

De leden van de D66-fractie constateren naar aanleiding van het onderzoeksrapport dat de Raad van Toezicht van ProDemos onvoldoende op de hoogte was van de klachten over ongewenste omgangsvormen en de aanpak daarvan. Tevens wordt voor de Raad van Toezicht een belangrijke rol weggelegd voor de aanpak van grensoverschrijdend gedrag. De voornoemde leden zijn benieuwd welke verbeteringen de Minister voorstelt ten aanzien van de Raad van Toezicht van ProDemos. Kan de Minister de verbeterpunten puntsgewijs uiteenzetten? Verder achten de leden van de D66 fractie het zeer wenselijk dat transparantie bij een organisatie als ProDemos te alle tijden wordt nagestreefd. De voornoemde leden vragen de Minister hoe dit in de praktijk wordt gebracht bij ProDemos. Is de Raad van Toezicht op transparante wijze samengesteld en is voor de buitenwereld helder welke bevoegdheden de Raad heeft, zowel voor de Raad als geheel als voor de individuele leden? Worden vacatures voor het lidmaatschap van de Raad van Toezicht extern

vacant gesteld, en zo ja, waar worden vacatures gepubliceerd? Op grond waarvan worden kandidaten voor de Raad van Toezicht geselecteerd of juist afgewezen? Ontvangen afgewezen kandidaten een motivatie? Hoe lang nemen leden zitting in de Raad van Toezicht? Hoe vaak mag een herbenoeming plaatsvinden? Vindt deze herbenoeming automatisch plaats of vindt er een weging plaats?

De leden van de PvdA-leden vragen, in het licht van de betrokkenheid van de medewerkers, naar het functioneren van de Raad van Toezicht en de directie. De directie, niet zijnde de huidig waarnemend directeur, en de Raad van Toezicht die ten tijde van het ontstaan van de problemen bij ProDemos in functie waren, hebben blijkens het rapport over de problemen onvoldoende gedaan om die problemen op te lossen. Er was immers sprake van het te lang binnenskamers willen houden van de problemen, te weinig corrigerend optreden en een ontoereikend intern onderzoek. Hoe zien de medewerkers van ProDemos dit? Is daar sprake van voldoende vertrouwen in de directie en Raad van Toezicht? Zo ja, hoe weet u dit? Zo nee, waar blijkt dat uit? De leden van de PvdA-fractie menen dat zonder dit draagvlak het moeilijk zal blijven om een veilige werkomgeving te creëren. Kunt u daar nader op in gaan?

3. Integraal verbeterplan

De leden van de VVD-fractie lezen dat de Raad van Toezicht wordt gevraagd om een integraal verbeterplan op te stellen. De Minister vraagt daarbij om de omgeving, waaronder het parlement, bij de totstandkoming van het verbeterplan te betrekken. Wat heeft de Minister hierbij in gedachten? Op welke wijze wil de Minister de beide Kamers van het parlement hierbij verder betrekken?

De Minister stelt dat de groei van het aantal scholieren dat het parlement de komende jaren zal bezoeken, zoals in het Regeerakkoord afgesproken, ProDemos voor uitdagingen stelt, waarbij de verbouwing van het Binnenhof de opgave des te uitdagender maakt. Hoe beziet de Minister dit? Op welke manier wordt er zorg voor gedragen dat in de toekomst alle schoolgaande kinderen het parlement kunnen bezoeken?

Voorts vragen de leden van de VVD-fractie zich af hoe ProDemos door middel van trainingsprogramma's meer bewustwording weet te creëren over ongewenst gedrag. Kan de Minister de aangeboden handvatten nader specificeren? Is er bij ProDemos meer dan binnen het ministerie sprake van een stevige inbedding van trainingen over ongewenst gedrag? Is de Minister het met de leden van de VVD-fractie eens dat ongewenst gedrag overal kan plaatsvinden? Of is er volgens de Minister meer risico op ongewenst gedrag binnen ProDemos, en zo ja, waarom is dit het geval?

Hoe wordt met de uitbreiding van het aantal externe en interne vertrouwenspersonen de gelegenheid voor medewerkers versterkt om een gesprek te voeren met een professional binnen of buiten ProDemos? Was dit eerder niet mogelijk? Indien dit niet het geval was, waarom niet? Op welke wijze draagt de versterking van de ondersteunende diensten bij aan een veiligere en responsievere werkomgeving? En op welke manier blijven medewerkers adequaat betrokken bij het formuleren van maatregelen? Wordt dit ingebed in de organisatie?

De leden van de D66 fractie zien dat in de nabije toekomst een grotere rol is weggelegd voor ProDemos, met name vanwege de opgave om een groter aantal scholieren te begeleiden dat via ProDemos het parlement bezoekt. De voornoemde leden maken zich zorgen over de bevindingen ten aanzien van de krapte van de huisvesting alsmede de sterkte van het uitvoerend personeel. Kan de Minister de Tweede Kamer nader infor-

meren over de concrete plannen ten aanzien van bekostiging, huisvesting en uitvoerend personeel?

Tevens zien de leden van de D66 fractie graag informatie tegemoet over de effecten van de trainingen om meer bewustwording te creëren ten aanzien van ongewenst gedrag. Worden deze trainingen regulier herhaald zodat de bewustwording op peil blijft? Wordt de Tweede Kamer in april 2020 onverwijld op de hoogte gesteld van het integraal verbeterplan?

De leden van de D66-fractie wijzen er op dat het voor het interne draagvlak van belang is dat de Ondernemingsraad het integraal verbeterplan steunt, zoals ook in de brief gesteld. Zijn alle medewerkers tijdig en adequaat meegenomen in de plannen? Zijn er zaken die de Ondernemingsraad wel en niet of minder steunt? Welke organisatie of bureau zal worden belast met de externe en onafhankelijke monitoring? Wordt de Tweede Kamer steeds onverwijld in kennis gesteld van de tweejaarlijkse openbare rapportages?

Wat ligt er verder in het vermogen van het de Minister om organisaties zoals ProDemos te laten profiteren van elkaars ervaringen? Worden lessen en ervaringen onderling gedeeld en ziet de Minister kansen om dit te coördineren dan wel de regisseren?

De leden van de PvdA-fractie lezen in de brief, die de waarnemend directeur en de voorzitter van de Raad van Toezicht op 28 november aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties stuurden, dat zij «... het beeld dat in de media is geschetst van het seksueel grensoverschrijdende gedrag niet in die mate herkennen in de verklaringen die zijn afgelegd». Daaruit blijkt naar de mening van de leden van de PvdA-fractie niet dat zij het probleem van grensoverschrijdend gedrag bij ProDemos in de volle omvang erkennen. Deelt u die mening? Zo ja, hoe kunnen deze heren dan zorgen voor de gewenste verbetering? En wilt u hierover in overleg treden met beide ondertekenaars? Zo nee, waarom niet? Kent u signalen dat onder de medewerkers van ProDemos met teleurstelling en ook verdriet kennis genomen is van die zinsnede? Zo ja, waar bestaan die signalen uit? Zo nee, kunt u (laten) onderzoeken hoe deze zinsnede evenals de rest van de brief is gevallen? Mede omdat het van het grootste belang is dat de directie en Raad van Toezicht het volste vertrouwen van de medewerkers moeten hebben wil de kans op een succesvol herstel van een veilige werkomgeving groeien. Kunt u ook daar nader op in gaan? Het is naar de mening van de leden van de PvdA-fractie van doorslaggevend belang dat medewerkers zelf betrokken zijn bij de totstandkoming van de stappen tot verbetering. En nog meer dat er draagvlak voor die stappen is bij het personeel. Hoe is de betrokkenheid van het personeel gewaarborgd? En hoe wordt gemonitord dat de stappen daadwerkelijk tot een door het personeel zelf ervaren verbetering gaan leiden? Wordt dit over enige tijd door een externe onafhankelijke commissie getoetst? Zo ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

De leden van de PvdA-fractie willen tot slot graag weten hoe de nazorg voor de slachtoffers is geregeld. Wie heeft er zicht op hoe het met de slachtoffers gaat? En wat is in zijn algemeenheid de toestand van de slachtoffers?

II. Reactie van de Minister

Organisatorische structuur

De leden van de VVD-fractie vragen of ik hun mening deel dat het dubbele karakter van de relatie van ProDemos met mijn ministerie en uw Kamer als subsidiegever en opdrachtgever tegelijk, onwenselijk is en vragen hoe dit kan worden opgelost.

Eén van de aanbevelingen in de rapporten van de onderzoekscommissie ProDemos en de visitatiecommissie ProDemos betreft de positionering van de stichting ProDemos in relatie tot mijn ministerie. In mijn brief aan uw Kamer van 28 oktober 2019¹ geef ik hierover aan dat in het licht van de verdere professionalisering van ProDemos de verhouding tot de subsidiegever een belangrijk aandachtspunt is. ProDemos werkt aan een integraal verbeterplan, waarin zij ook de positionering van de stichting uitwerkt. ProDemos levert dit plan in april op. Ik zal dit plan aan uw Kamer aanbieden en ga dan in de begeleidende brief in op de positionering van ProDemos.

Hier lijkt een toelichting op de positie van ProDemos op zijn plaats. In 2010 is ProDemos – Huis voor democratie en rechtsstaat van start gegaan. Vanwege de sterke verbondenheid met de politiek en de rechtsstaat is gekozen voor de rechtsvorm van een zelfstandige stichting om de onafhankelijke en onpartijdige positie van ProDemos te borgen.² Die neutraliteit en onafhankelijkheid garandeert deelnemers aan de programma's en bezoekers objectieve en politiek neutrale informatie en educatieve inhoud. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft een subsidierelatie met ProDemos en verstrekt jaarlijks een subsidie aan ProDemos. Een deel van dit bedrag is afkomstig van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. De subsidie wordt verstrekt voor het overdragen van kennis over de democratische rechtsstaat, het vergroten van democratische vaardigheden en het bevorderen van actief democratisch burgerschap. De subsidieregeling ProDemos³ vormt de basis voor deze financiële relatie tussen het Ministerie van BZK en ProDemos, en ziet op de financiering en de realisatie van de doelstellingen, waaronder de integratie van de rondleidingen in de bredere educatieve programma's. De statuten⁴ specificeren het doel van de stichting, de taken en bevoegdheden van de organisatieonderdelen, de wijze van benoeming van de directie en de Raad van Toezicht en de bevoegdheden van de Minister van BZK. Mijn bevoegdheden, die in de statuten zijn opgenomen, zijn van organisatorische en niet van inhoudelijke aard. Deze bevoegdheden betreffen het wel of niet goedkeuren van organisatorische besluiten binnen de stichting, zoals het ontbinden van de stichting, een wijziging van de statuten, het goedkeuren van benoemingen van de Raad van Toezicht en het ontslaan van de Raad bij taakverwaarlozing.

ProDemos kent naast het Ministerie van BZK ook andere financiers, met name het parlement en de afnemers van producten en diensten van ProDemos, zoals gemeenten en provincies. De relatie tussen ProDemos en de ambtelijke organisaties van het parlement is, zakelijk gezien, behalve van financiële aard, ook van facilitaire aard. Dit geldt vooral voor uw Kamer. Centraal staat daarbij het faciliteren en reguleren van de toegang van leerlingen tot het parlamentsgebouw voor de rondleidingen. Het presidium van uw Kamer kan op grond van het Reglement van Orde regels stellen voor de toelating tot het gebouw van uw Kamer en toehoorders tot de tribunes.

De leden van de D66-fractie vragen naar verbeterpunten voor de Raad van Toezicht. In mijn brief aan uw Kamer van 28 oktober 2019 geef ik aan dat de Raad van Toezicht is gevraagd om een eigen verbeterplan op te stellen, gebaseerd op de aan hen gerichte aanbevelingen. Zoals eerder toegezegd,

¹ Kamerstuk 31 475, nr. 23.

² Kamerstuk 31 475, nr. 6.

³ Zie: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0033558/2016-12-02>.

⁴ De huidige statuten van ProDemos zijn op 15 september 2015 in werking getreden. De statuten zijn online te vinden op de website van ProDemos: <https://prodemos.nl/over-prodemos/>.

zal ik dit plan aan uw Kamer doen toekomen. De voortgang van de uitvoering van dit verbeterplan zal ik tweemaal per jaar met de Raad van Toezicht bespreken.

De leden van de D66-fractie stellen vragen over het (her)benoemingsproces van de Raad van Toezicht en de transparantie over de bevoegdheden van de Raad en van individuele leden van de Raad. Daarnaast vraagt de D66-fractie hoe de vacatures voor leden van de Raad van Toezicht worden gepubliceerd, op grond waarvan de selectie plaatsvindt en hoe afgewezen kandidaten worden geïnformeerd.

In de statuten van ProDemos zijn de bevoegdheden van de Raad en van de leden van de Raad beschreven, evenals het benoemingsproces van de leden van de Raad van Toezicht. Deze statuten zijn openbaar.⁵ Bij benoeming van leden is van belang dat de Raad politiek en maatschappelijk evenwichtig is samengesteld en divers is naar geslacht, leeftijd en maatschappelijke en culturele achtergrond van de leden, zodanig dat de stichting een politiek-maatschappelijke neutrale positie heeft. Er is een rooster van benoemingen en aftreden van de leden van de Raad van Toezicht. Dit is te vinden op de website van ProDemos.⁶ De leden worden voor 4 jaar benoemd en kunnen éénmaal voor eenzelfde periode worden herbenoemd. Deze herbenoeming gaat niet automatisch. Bij het aflopen van de termijn wordt de herbenoeming geagendeerd in de vergadering van de Raad van Toezicht. De Raad neemt een eventueel besluit tot herbenoeming in de vergadering op basis van het functioneren van het lid in de Raad. Nieuwe leden van de Raad van Toezicht worden geselecteerd volgens een wervings- en selectieprocedure. Vacatures worden openbaar gemaakt.

Op advies van de visitatiecommissie ProDemos is de Raad van Toezicht van ProDemos gevraagd om een nieuw lid te benoemen, dat veel ervaring heeft in het bedrijfsleven met het opstellen van strategische plannen en bedrijfsvoering. De vacature voor dit lid is gepubliceerd op de websites van het Financieel Dagblad en de Volkskrant en verspreid via de website en social mediakanalen van ProDemos, waaronder Twitter, Facebook en LinkedIn en de digitale nieuwsbrief van ProDemos. Voor de vacatures is het gebruikelijk om ze kenbaar te maken via landelijke kranten. De sollicitatiecommissie van de Raad van Toezicht heeft een briefselectie uitgevoerd, op grond waarvan kandidaten voor een gesprek zijn uitgenodigd. De sollicitatiecommissie doet na de sollicitatiegesprekken een voordracht voor een te benoemen kandidaat aan de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht benoemt leden van de Raad van Toezicht na mijn voorafgaande schriftelijke goedkeuring. ProDemos informeert afgewezen kandidaten met een algemeen afwijzingsbericht. Kandidaten die informeren naar de reden van de afwijzing ontvangen een meer specifieke motivering voor de afwijzing.

De leden van de PvdA-fractie stellen vragen over de beleving van de medewerkers van ProDemos van het functioneren van en het vertrouwen in de Raad van Toezicht en de directie van ProDemos in relatie tot een veilige werkomgeving.

De Raad van Toezicht is nadrukkelijk gevraagd om ervoor te zorgen dat het verbeterplan op steun kan rekenen van de medewerkers van ProDemos en de ondernemingsraad van ProDemos en dit aan te tonen in het integraal verbeterplan.

⁵ De statuten zijn te vinden op de website van ProDemos: <https://prodemos.nl/over-prodemos/>.

⁶ <https://prodemos.nl/over-prodemos/raad-van-toezicht/>.

Integraal verbeterplan

De leden van de VVD-fractie hebben gevraagd hoe het parlement betrokken wordt bij de totstandkoming van het integraal verbeterplan van ProDemos.

In mijn brief aan uw Kamer van 28 oktober 2019 heb ik gemeld dat ik de Raad van Toezicht heb gevraagd om de omgeving, waaronder het parlement, te betrekken bij de totstandkoming van het integraal verbeterplan van ProDemos. Hierbij gaat het vooral om de ambtelijke organisatie van het parlement, belast met de voorziening van alle huishoudelijke taken en de bedrijfsmatige ondersteuning. Dit is van belang voor de rondleiding van scholieren door de gebouwen van het parlement. ProDemos is een onafhankelijke stichting en het is aan de directie van ProDemos om te bepalen hoe dit gebeurt. Zoals eerder gemeld, zal ik het integrale verbeterplan toesturen aan het parlement.

De leden van de VVD-fractie vragen hoe ervoor wordt gezorgd dat in de toekomst alle schoolgaande kinderen het parlement kunnen bezoeken. De leden van de D66-fractie onderstrepen deze uitdaging en zijn specifiek benieuwd naar de concrete plannen voor bekostiging, huisvesting en uitvoerend personeel van ProDemos.

In mijn brief aan uw Kamer van 28 oktober 2019 geef ik aan dat ik ProDemos heb gevraagd om de aanbevelingen van de visitatiecommissie, in het bijzonder die over de bedrijfsvoering, mee te nemen in het verbeterplan. De Raad van Toezicht is gevraagd de voorwaarden waaronder ProDemos deze verbeterstappen kan zetten, in kaart te brengen. Zowel de verbetering van de bedrijfsvoering als de randvoorwaarden voor de verbeterstappen hangen samen met de regeerakkoordopgave om alle scholieren het parlement te laten bezoeken. Vanuit het regeerakkoord zijn extra middelen verstrekt om deze maatregel mogelijk te maken. Dit staat uiteraard los van calamiteiten, zoals het recent schrappen van alle rondleidingen door het parlement als gevolg van het Coronavirus. Ik wacht het integraal verbeterplan van ProDemos met de inschatting door ProDemos van de daarmee samenhangende gevolgen voor de opgave in het regeerakkoord, af.

De leden van de VVD-fractie vragen zich af hoe ProDemos met trainingsprogramma's meer bewustwording weet te creëren over ongewenst gedrag. De leden van de D66-fractie vragen zich af of deze trainingen regulier herhaald worden. De leden van de VVD-fractie vragen ook naar een specificering van de trainingen, inclusief aangeboden handvatten.

De trainingsprogramma's gericht op meer bewustwording over ongewenst gedrag zijn op verzoek van de directie van ProDemos opgezet onder leiding van een extern adviesbureau gespecialiseerd in de aanpak van ongewenste omgangsvormen. Hierbij staat bewustwording en het bespreekbaar maken van gepast en ongepast gedrag centraal. Voorlichtingen en trainingen over ongewenst gedrag worden periodiek gegeven aan het personeel van ProDemos. Het beleid omtrent integriteit en ongewenst gedrag wordt in de organisatie ingebed via periodieke bewustwordingstrainingen, presentaties, workshops en informatievoorziening via het intranet van ProDemos. ProDemos is ook bezig met het ontwikkelen en invoeren van een nieuw inwerkprogramma voor nieuwe medewerkers. Het bespreekbaar maken van ongewenst gedrag wordt hierin een vast onderdeel. Verder maken nieuwe medewerkers kennis met de ondernemingsraad, de vertrouwenspersonen en de directie.

De leden van de VVD-fractie vragen zich af of ik met hen eens ben dat ongewenst gedrag overal kan plaatsvinden. Verder vragen de voornoemde leden of er bij ProDemos meer dan binnen mijn ministerie sprake is van een stevige inbedding van trainingen over ongewenst gedrag.

Ik ben het met de leden van de VVD-fractie eens dat ongewenst gedrag in principe overal kan plaatsvinden, maar dat alle organisaties proactief moeten werken aan het voorkomen van ongewenste omgangsvormen. Het is dan ook van belang om dergelijk beleid stevig in te bedden en verwacht dat ook terug te zien in het verbeterplan van ProDemos.

De leden van de VVD-fractie hebben ook vragen gesteld over de uitbreiding van het aantal externe en interne vertrouwenspersonen bij ProDemos van twee naar vier. Specifiek zijn de leden van de VVD-fractie benieuwd hoe de uitbreiding de gelegenheid voor medewerkers versterkt om een gesprek te voeren met een professional binnen of buiten ProDemos. Ook vragen de leden van de VVD-fractie zich af of dit niet eerder mogelijk was.

Het was voor deze uitbreiding al mogelijk om (intern) een gesprek te voeren met de vertrouwenspersonen. Enkele (oud-)medewerkers hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. De uitbreiding van het aantal interne vertrouwenspersonen in juni 2019 van twee naar vier biedt meer mogelijkheden aan medewerkers om een vertrouwelijk gesprek aan te gaan. In april 2019 heeft ProDemos een externe vertrouwenspersoon aangesteld. De externe vertrouwenspersoon en de uitbreiding zijn bedoeld om vertrouwelijke gesprekken zo laagdrempelig mogelijk te maken voor alle medewerkers binnen de organisatie.

De leden van de VVD-fractie vragen naar de wijze waarop de versterking van de ondersteunende diensten aan een veiligere en responsievere werkomgeving bijdragen.

De visitatiecommissie ProDemos beschouwt de bedrijfsvoering als het fundament voor het goed functioneren van de rest van de organisatie. Verder constateert de visitatiecommissie dat de groei van de afgelopen jaren en de groei die nog moet komen, passende versterking van de ondersteuning nodig hebben. Sinds het uitbrengen van de rapporten van de visitatiecommissie en de onderzoekscommissie, heeft ProDemos stappen gezet ter versterking van de ondersteunende diensten, ook op basis van onderzoek uitgevoerd door externe adviesbureaus gespecialiseerd in werkplekveiligheid. Daarbij heeft het personeelsbeleid bijzondere aandacht gekregen. Versterking en inbedding van de ondersteunende diensten dragen bij aan een robuuster stelsel van kwaliteitsbewaking en verantwoording. Dit zorgt in het algemeen ervoor dat de organisatie gestructureerder en planmatiger aan de slag kan. Dat draagt uiteindelijk ook bij aan de responsiviteit en de veiligheid van de werkomgeving.

De leden van de VVD-fractie vragen hoe de medewerkers betrokken blijven bij het formuleren van maatregelen. De leden van de D66-fractie zijn ook benieuwd naar de betrokkenheid van de medewerkers hierbij en willen specifiek weten of alle medewerkers tijdig en adequaat meegenomen worden in de plannen. Ook de leden van de PvdA-fractie zijn benieuwd hoe de betrokkenheid van het personeel hierbij gewaarborgd wordt. De leden van de D66-fractie vragen in hoeverre de Ondernemingsraad van ProDemos de plannen wel of niet steunt.

In de brieven aan uw Kamer van 28 oktober 2019 en van 9 januari 2020 geef ik aan dat de Raad van Toezicht en de directie van ProDemos is gevraagd om de betrokkenheid van de medewerkers bij de totstandkoming van het integraal verbeterplan goed te borgen. Het verbeterplan moet op steun kunnen rekenen van de medewerkers van ProDemos en de ondernemingsraad. Zo organiseert ProDemos reguliere bijeenkomsten met de medewerkers om de inhoud van het verbeterplan te bespreken. Daarnaast worden de medewerkers met een regelmatige update per mail geïnformeerd over de ontwikkelingen rond de totstandkoming van het verbeterplan en de maatregelen die genomen worden. Ook de Ondernemingsraad van ProDemos is via reguliere overlegmomenten betrokken bij het verbeterplan. De directie en de Ondernemingsraad hebben in beginsel zesmaal per jaar overleg. Over de reorganisatie en de totstandkoming van het integraal verbeterplan overlegt de directie maandelijks met de Ondernemingsraad en indien nodig vaker. Er is jaarlijks overleg tussen de Raad van Toezicht en de Ondernemingsraad. In de afgelopen periode is er vaker overleg geweest. Verder heeft één lid van de Raad van Toezicht zitting in deze raad op voordracht van de Ondernemingsraad. Er zijn frequente overleggen en contacten tussen dit lid en de Ondernemingsraad.

De leden van de D66-fractie vragen of uw Kamer in april 2020 onverwijld op de hoogte gesteld zal worden van het integraal verbeterplan.

Het integraal verbeterplan verwacht ik uiterlijk in april 2020. Na ontvangst zal ik het verbeterplan met mijn reactie met het parlement delen.

De leden van de D66-fractie vragen welke organisatie of bureau belast wordt met de externe en onafhankelijke monitoring van de implementatie van het integraal verbeterplan. De leden van de PvdA-fractie zijn ook benieuwd naar de monitoring en de termijn van toetsing. Verder vragen de leden van de D66-fractie zich af of uw Kamer steeds onverwijld in kennis gesteld zal worden van de tweejaarlijkse openbare rapportages.

Ik heb de Raad van Toezicht van ProDemos gevraagd om de voortgang van de implementatie extern en onafhankelijk te laten monitoren. Het is aan de Raad van Toezicht van ProDemos om te bepalen welk bureau of welke organisatie belast wordt met deze monitoring. De Raad van Toezicht en de directie van ProDemos zullen deze onafhankelijke en openbare voortgangsrapportages tweemaal per jaar met mij bespreken. Waar nodig zal ik het parlement informeren.

De leden van de D66-fractie vragen wat in mijn vermogen ligt om «organisaties zoals ProDemos te laten profiteren van elkaars ervaringen».

Ik lees deze vraag als een vraag die ziet op de uitwisseling van kennis en praktijkervaring tussen ProDemos en soortgelijke stichtingen en kennisinstellingen. ProDemos is een onafhankelijk stichting. Stichtingen zoals ProDemos kunnen zelf kiezen om ervaringen en kennis met elkaar uit te wisselen. Ik zie geen rol voor mij weggelegd in het coördineren dan wel regisseren van dergelijke uitwisselingen.

De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat de waarnemend directeur en de Raad van Toezicht van ProDemos het probleem van grensoverschrijdend gedrag niet in de volle omvang erkennen.

Dit beeld herken ik niet uit mijn gesprekken met de directie en de Raad van Toezicht van ProDemos. Zij onderkennen het probleem van grensoverschrijdend gedrag in de volle omvang en hebben sinds de openbaar-

making van beide rapporten goede stappen gezet ter verbetering van de integriteit en veilige werkomgeving en zijn hiermee nog volop bezig.

Verder vragen de leden van de PvdA-fractie of ik signalen ken dat onder de medewerkers van ProDemos met teleurstelling en ook verdriet kennis is genomen van een zinsnede in de ProDemos brief van 28 november 2019.

Ik heb op 24 januari 2020 een anonieme brief ontvangen van één persoon. De brief is ook gestuurd naar de voorzitters van het parlement en aan de NOS. De briefschrijver geeft aan geen vertrouwen te hebben in de Raad van Toezicht en de directie van ProDemos. Deze brief heb ik gedeeld met de directie van ProDemos en hen gevraagd om aandacht aan dit signaal te schenken. ProDemos is bezig met het opstellen van het integrale verbeterplan en moet de kans krijgen om dit zorgvuldig op te pakken. Ik vind het van belang dat het integrale verbeterplan op voldoende steun kan rekenen van de medewerkers en de Ondernemingsraad van ProDemos en dat zij hun zorgen kunnen blijven delen met de directie en de Raad van Toezicht.

De leden van de PvdA-fractie willen tot slot weten hoe de nazorg voor de slachtoffers is geregeld en hoe het in het algemeen met hen gaat.

Het toezien op een correct verloop van de nazorg voor de medewerkers die getroffen zijn door de incidenten is belangrijk. De directie en de Raad van Toezicht van ProDemos zijn hiervoor verantwoordelijk en hebben tot nu toe mogelijkheden aangereikt aan de medewerkers voor professionele hulp en nazorg. In april 2019 hebben alle medewerkers van ProDemos mogelijkheden aangereikt gekregen voor professionele hulp, waaronder nazorg van een gespecialiseerd adviesbureau. In november 2019 heeft de directie van ProDemos psychosociale hulp geboden via een bureau voor werkgerelateerde problematiek. Van deze mogelijkheden is door enkele (oud)medewerkers gebruikgemaakt. Voor de medewerkers van ProDemos is het nog steeds mogelijk om psychosociale hulp te krijgen.